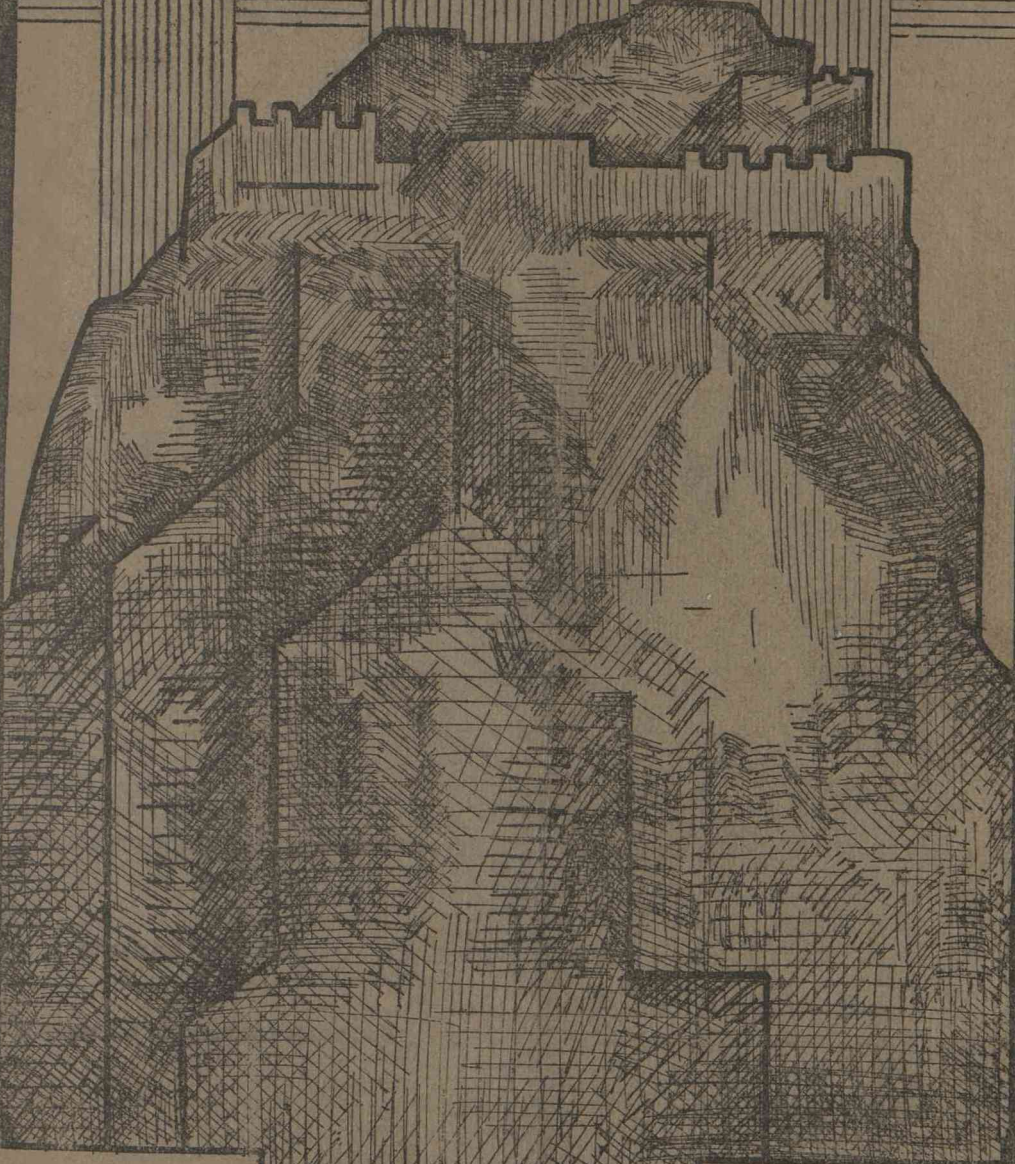

TAŞPİNAR

Sayı : 16.

19. Şubat 1934.

28/2/1934

İÇİNDEKİLER.

19 Şubat.	Şefik.
Türkler ve Avrupa.	Afyon mebusu Ali.
Okuma tiryakiliği.	Kâzım Nami.
Bu günün Şairi.	Sadık Hayri.
Aile terbiyesi.	A. Fazıl.
Üç Türk mimar ve eserleri.	Süleyman Hilmi.
Çegirge suyu.	Namdar Rahmi.
Evimizin iki yıllık işleri.	

* * *

İzzet Ulvi, Gündüz, Korkut beylerin yazıları vaktin darlığından gelecek nushaya kalmıştır. Özür dileriz.

Abone :

Seneliği [120] kuruş. Abone için Doğan Matbaasına müracaat edilmelidir.

İmtiyaz Sahibi: Ahmet Sami.

Neşriyat Müdürü: Dr. Kemal.

Basıldığı Yer: Doğan Matbaası- Afyon.

En Büyüğümüz.

En Bøygümöz.

Taşpınarı çıkaranlar.

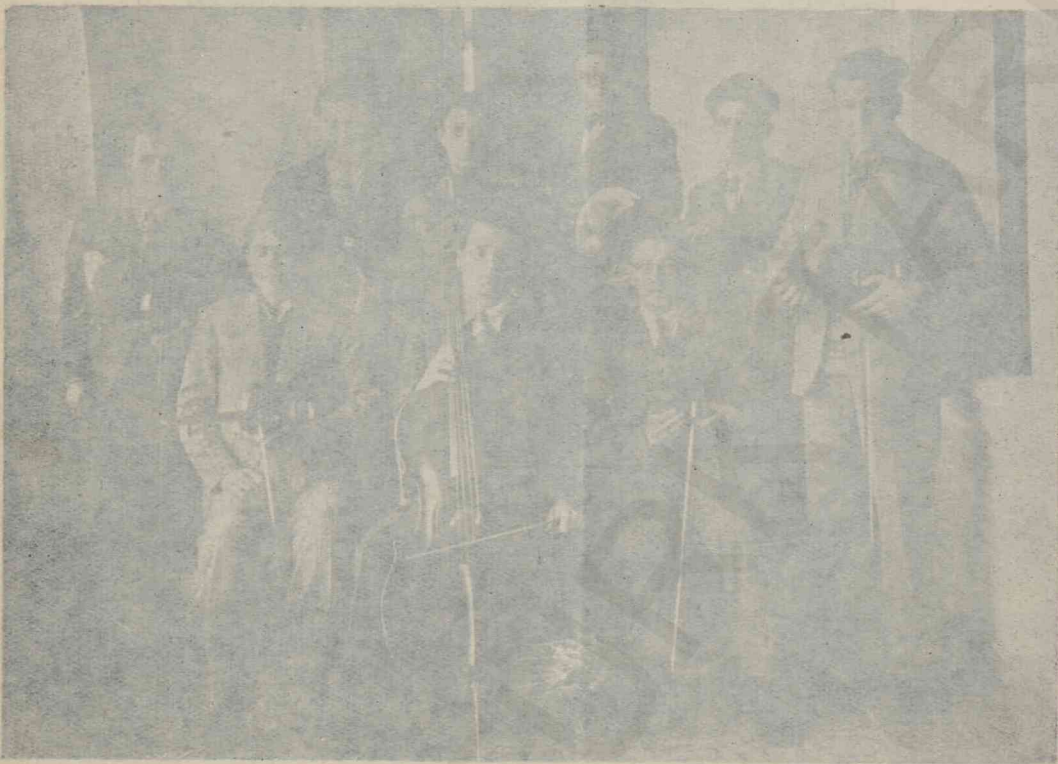

Evimizin yeni musiki kolu arkedeşlari.

Taşınır çıkartılar.

Evimizin yeni musiki kolu arkadaşları.

On beşinci sayılı nushamızdaki Türkler ve Avrupa yazısında bazı yanlış-
lar olmuştur. Doğru şekillerile beraber aşağıya yazıyoruz.

Sahife	Satır	Yanlış	Doğru
51	20	Yedi asır	Bir asır
52	10	Beri halinde	Beri harp halinde
52	32	Aldisede Avrupayı	Aldisede Suryayı

Taspinar çıkışları

TAŞPINAR

Cilt : 2.

Sayı. 16.

Her ayın ondokuzunda çıkar.

İdare Yeri : Afyon Halkevi.

19 - Şubat - 1934.

Taşpinar Yollarında :

19 ŞUBAT

OSMAN FERTİ SAĞLAM'IN
TÜRK TARİH KURUMU'NA
ARMAĞANIDIR

Şefik.

19 Şubat, inkilâp tarihimizin büyük kütleye hız ve hamle veren günlerinden biridir. Her adımında, hedefine şuurlu bir surette ulaşmak ülküsü yolunda bütün bir imanla yürüyen sayısız yolcuların imanını pekliyen, dimağları yeni nurlarla aydınlatan evlerin, halk evlerinin kuruluş ve açılış günü...

Halk evleri, yenilenmek ve yenileşmek yolunda en zorlu işleri güçleriyle başaran dinç millet fertlerine, niçe zor bilgi ve kafa işlerini de bilgi ve kafa gücüyle başarmak aşısını yapan bir kültür müessesesidir...

**

19 Şubat, bir kültür günüdür. Ruh ve kafa inkilâbının (içtimai inkilâbın) tam yaşayabilmesi için, inkilâbın keyfiyet ve şumulünün, ruh ve manasının dimağlarda hazm ve temsil edilmesi ilk şartlardandır. Kafalarda tam manasile hazmedilmeyen şeyler orada bulanıklıklar husule getirir. Bu bulanıklığın mevlûdü olan girdaplar, kendi çukurlarına hasta ve sıksa dimağları da çekebilirler. Bunlar büyük oluş akını içinde çala çarpıla parçalanan Kültür yoksulu Kurbanlardır. Bir inanca bağlı olmyan, heyecansız, ümitsiz, ülküsüz mütereddiler...

İstiyoruz ki vatandaş sıfatını üzerinde taşıyan her fert, vatan da Kültürüyle, aynı ülkü peşinde yürüyen bir kuvvet olsun. İnkilâbın köpüre köpüre çağlıyan ve coşan seline katılarak ona daha çok hız verirsin. Vatan için de kültürsüzlük kurbanları değil, kültür kahramanları sayılamıyacak kadar çoğalsın.

Bu karakterde olan kahramanları, inkilâp mektebinin bir ders-hanesi demek olan Halkevleri yaratacaktır. Onun için deyoruz ki Halkevlerinin açılış tarihi olan 19 Şubat, inkilâp tarihimizin büyük kütleye hız ve hamle veren günlerinden biridir.

TÜRKLER VE AVRUPA

Muharriri :
Gaston Gaillard
-geçen sayıdan-

İngilizcesinden Türkçeye çeviren:
Ali
Afyon Meb'usu.

Bu tarihten itibaren Türkiye kendi hayatını kurtarmağa ve Avrupa usulünde tensiklerle vaziyetini kuvvetlendirmeğe çalıştı. 1930 senesinin iptidasında Türkiye'de, diğer bir çok devletlerde olduğu gibi, aharane bir hareket kendini hissettirmeğe başladı ve "Hünkâr iskelesi" muhadesi ile Rusya'nın Türkiye üzerine koyduğu nufuzdan kurtulmak zaruretini takdir etti ve o suretle ıslahat vücade getirmeğe mecbur oldu.

(1861) de evvelâ Tuna vilâyetinin ve daha sonra 1869 da Bağdadın ve andan sonra Arabistan'ın valisi olmuş olan Mitat Paşa bir çok gayret ve teşebbüslerde bulundu. Ve büyük idare ve tensik kabiliyeti gösterdi. İstanbul'a çağırıldığı vakit genç Türk partisinin lideri oldu.

İkinci Mahmut ile Abdülmecit, imparatorluğun fevkalâde karışık haline nihayet vermek fikrile, onsekizinci asrın sonlarında üçüncü Selim tarafından sarfedilen gayret ve teşebbüslere yeniden başladılar. Ve Avrupa'dan iktibas edilen bir çok ıslahat vücade getirdiler. 1853 tarihinde, Fransa ile İngiltere, vukua gelen bir Rus tecavuzunu müdafaada Türkiye'ye yardım ettiler. Ve Kırım muharebesinden sonra olan 1856 Paris muhadesi ile Türkiye'nin istiklâlini temin eylediler. Fakat pek parlak bir tarzda başlamış olan Abdülaziz'in saltanatı daha sonra talisizliğe uğradı. 1867 de baş gösteren Girit isyanı müşkülâtla bastırıldı. 1875 te Rusya'nın tahriki ile Bosna ve Hersek isyan etti. Asilere yardım eden Sırbeye mağlup edildi. Abdülaziz, mutlakiyet devleti olması dolayısıyla tek müsait bir devlet olduğunu mülâhaza ettiği Rusya ya olan temayülü ve israf ile dolu idaresi ile farkında olmıyarak kendi memleketi aleyhinde olan Rus siyasetine yardım ediyordu ve beyhude yere Türkiye'nin menbalarını yıpratıyordu. Bununla beraber Abdülaziz zamanında adli sistem ve ordu ve idarenin şekli yeniden tensik edilmiş ve kanun vaz'ı asrileştirilmiş ve müs-

lumanlarla müslüman olmyanlar arasında müsavat esası kabul edilmişti. İki selefi ikinci Mahmut ve Abdülmecit tarafından hazırlanmış olan bu ıslâhat Abdülâziz tarafından kuvveden file çıkarılmış oldu. Abdülâziz 1876 tarihinde vukua gelen bir isyan dolayısıyla saltanatını terke mecbur edildi ve intiharı irtikâp eyledi. Halefi beşinci Murat deli oldu, tahtan endirildi ve yerine 1876 birinci kânun 23 te kardeşi Abdülhamit ikame olundu. Abdülhamit sadırazam Mitat paşanın neşri ilân ettiği Liberal Kanunu Esasiyi ortadan kaldırdı. Ve 1877 Şubatının beşinde Mitat paşayı iskat etti; memleketi terk ve hariçte yaşamağa mecbur eyledi. Bir zaman sonra memlekete girmesine müsaade ederek Girit'te ikametini emretti. Ve daha sonra İzmir valiliğine tayin eyledi ve orada tevkif ettirerek Abdülâzizi katletmekle itham etti ve Arabistan'daki Taif kalesine hapsederek 1883 Şubatının yirmi altısında boğdurdu.

Türklerin şiddetle bastırıldığı Bulgaristan isyanı Avrupa'nın müdahalesini ve Romanya ve Karadağın yardım ettiği Rusya ile bir harbi mucip oldu. 1877 de mağlup olan Türkler, 1878 de Ayastafanos muahedesini tadil eden Berlin muahedesini imzaya mecbur oldu. Romanya, Sırbeye, Karadağ, birer müstakil hükümet, Şarkî Rumeli muhtar bir memleket, Bulgaristan vergiye tabi bir prenslik oldu. Avusturya Bosna ve Herseği, İngiltere Kıbrısı, Rusya Karsı, Ardahan, Batumu aldı.

1880 de Berlin Koferansı, Yunanista'nın Larısayı ve (Metzovo) ve Yanya'nın işğaline müsaade etmişti.

1898 de Türkiye'de hafif bir salâh görüldü. Onun ordusu onyediy günde Yunanistan'ı inhizama uğrattı. Ve Yunanista'nın mevcudiyetini ortadan kaldırırken Rus Çarının Padişah nezdindeki müdahalesi ile kurtuldu. Bununla beraber, Abdülhamidin saltanatının son günlerinde Türkiye'nin ahvali gittikçe fenalaşıyordu. Ve bir çok devletler tarafından beslenen eski hırs ve husumetler yeniden canlanıyordu. Yedinci Edvar ile ikinci Nikola'nın Reval'de vukua gelen mülâkatında Makedonya'da daha evvel tatbik olunan Avrupa murakabesinin genişletilmesi meselesi münakaşa edilmişti.

Abdülhamidin istibdat idaresine nihayet veren (24/ Temmuz / 1908) ihtilâli Türkiye'de meşrutî idareyi tesis etti. Büyük devletler evvelâ şaşırılmışlardı. Bununla beraber Türkiye'nin terakki ve ihyası işinde kendilerini zahmete koymaksızın, mes'ut ve kuvvetli

bir devlet olması haline göre, ondan bazı istifadeler elde etmek tecrübesinde bulunmak ve aynı zamanda onun üzerinde nüfuz yapmak maksadile elden geldiği kadar bu tarakki ve ihyasına set çektiler ve rakabetlerinde devam ile kolaylıkla yıpratmak istediler. İmperatorluğun bu halinden muztarip olan ve Avrupa fikirleriyle ünsiyet peyda etmiş bulunan daha genç nesilden bir çok Türkler, daha çok zaman evvel yaşamak zaruretinde olan bir Türkiye'nin tensik ve islâh zaruretinde olduğunu anlamışlardı. Bunlar bu gayelerini edebî usullerle daha ileri götürmeğe uğraştılar ve Türkiye, de yapmağa muktedir olamadıkları propağanda işine hariçte devam ettiler. iyiden iyiye tehammül edilmez hale gelen eski rejim, Abdülhamit saltanatı, kendi sukutunu kendi hazırlamakta idi ve son temmuz ihtilâl hareketleri Abdülhamit idaresi suiistimal ve irtişasının akibeti idi. İhtilâl hareketlerinin bir çok müşevvik ve mahrrikleri arasında o tarihlerde Makedonya garnizonlarında Kolağası ve Yüzbaşı bulunan Enver ve Niyazi Beyler, en çok temayüz etmişlerdi. İhtilâl unsurları daha ziyade Darülfünun ve bihassa Tıbbiye ve Mülkiye mekteplerinden yetişenlerden tadarik olunuyordu. Recep Paşa gibi büyük rütbeli zabıtlar Trablus' ta vali bulunduğu sırada komiteye dahil olup Abdülhamit aleyhine çalışıyordu. Fakat genç Türklerin propağandasının nüfuz edemediği kütle, evvelâ komite mensuplarının maksatlarını ve fikirlerini kavrayamadıkları için ayrı kalmışlardı. Komite, ihtilâl teşkilâtını ve propağandasını Padişahın mukabil hareketinden korktuğu için pek ihtiyatlı olarak az insanlara teşmil etmişlerdi. İhtilâl hareketi, imparatorluktan az çok koparılması muhtemel olan Makedonyadan, Arnavutlukta başladı. Ve suriyede bulunan hürriyet taraftarları da bu hareketi kabul ve takip etti. İhtilâl hareketi hemen bütün memlekette tesvip ile karşılandı.

(13 Nisan 1909 da Abdülhamidin kararsızlığı dolayısıyla bir irtica hareketi baş gösterdi. İrtica İstanbul'da bulunan Askerî kuvvetler de iştirak ve yardım ediyordu. Askerî kuvvetler arasında evvelâ ihtilâle yardım etmiş ve menfaatlerini Abdülhamit idaresinin devamında gören adi hocalar ve politikacılar ve şahsî ihtirasları tezelzüle uğramış olanların delâleti ile Abdülhamit tarafına geri dönmüş olan Arnavut taburları da vardı. Arnavut ve Boşnaklar da dahil

olduğu halde asker ve Rum, Bulgar Sırp gönüllülerile takviye edilmiş olan Türk unsurları ve eski komiteciler Selanığe davet olundular ve İstanbul'a hareket ederek irtica bastırdılar.

(13 nisan) irticanın kısmen ecnebi intirikasına ve bilhassa İngilizlere borçlu olduğu görülüyordu. İngiliz tercümanı Fiç Moris, irtica hareketinin müşevviklerinden birisi ve irtica için tahsis edilen parayı tevzi edenlerin başı idi. Fiç Moris, yeni Türkiye idaresinin ilk dahilî müşkülâtını körüklemekte muvaffak olmuştu. İttihat ve Terakki Komitesi irtica hareketinin bastırılmasını müteakip Fiç Mirisin azlını istedi. Azledilmiş olan Fiç Moris daha sonra Sofyada yerleşti ve buradan intirikalarına devam etti. Bundan sonra hükümet idaresi 24 temmuz ihtilâlini yapmış olan İttihat ve Terakki komitesinin eline geçti.

1908 senesinden itibaren Türkiye ile itilâf devletleri arasında aktolunan "Mondros mütarekesi"nin imzasına kadar memleketi filen idare etti.

İptidada hür ve münevver bir ruh göstermiş olan İttihat ve Terakki Komitesi derhal kuvvetlendi. Bununla beraber memlekette tek hâkim bir kuvvet olduğu için çok geçmeden doğru yolu bıraktı, yolsuzluklara daldı; liderlerinin başları döndü. Onun liderleri her hangi bir buhran zamanında vazifenin icaplarına ve teşviklerine göre hareket edecek derecede kuvvetli zekâ ve dehaya malik değillerdi. Bütün nüfuz ve iktidar, henüz genç yaşlarında çarçabuk, devlet idaresinin en yüksek mertebelerine yükselmiş bulunan bir kaç kişinin, Talat, Enver, Cemalin ellerinde toplanmıştı.

Enver, 8 eylül 1883 te doğdu. Pangaltı harbiye mektebinden erkânı harp zabiti olarak yetişti ve inkılâp zamanının meşhur şabsiyeti oldu. Abdülhamidin sukutundan sonra Berline ateşemiliter tayin olundu ve Almanyanın şevk ve haretle dolu bir takdir-kârı olarak döndü. Trablusta İtalyanlarla olan muharebelerde temayüz etti. Balkan harbi sonlarında harbiye nazırı oldu. Enver yaratılışında cesur idi. Fakat onun parlak siyasî hayatı, kendisinin sukutunu hazırladı. Osmanlı hanedanından birisile evlendi ve zengin oldu. Bu müsait tali, onun biraz müvazenesini bozdu. Talât dahi (1870)de Edirne'de doğdu. İlk tahsilini yahudi Alyans mektebinde aldı. Andan sonra posta ve telgraf memuru oldu. Bir pomağın oğlu olduğunu söylerler. Talât hür fikirleri ve hür fikirli adam-

larla arkadaşlık etmesi dolayısıyla iki sene hapse mahkûm oldu. İki sene sonra, hapisten çıktıktan sonra, (1896) da Selâniğe nefyolundu. Selânik, Abdülhamidi devirmeğe uğraşan genç Türklerin dahili propağanda merkezi idi. Talât, mektepte az tahsil görmüş olması ile beraber fitrî zekâ ve istidadı ve sür'atî intikali sayesinde inkılâp hareketinin liderleri arasında yüksek bir mevki ihraz etti, kısa bir zamanda partinin « muharrik ruhu » oldu. Talât, kuvvetli cüssesi ve üzerine dayandığı büyük yumruğıle ve metin muhalefet tavrile iradesi kuvvetli bir adamdı. Kanunu Esasinin ilânı üzerine Edirneye gitti ve oradan Meb'usan Meclisine aza intihap olunarak döndü, Meclisin reis vekili, daha sonra dahiliye nazırı oldu. Fakat Talât gurursuz kibirsiz bir adam olarak kaldı ve sade bir evde sade bir hayat yaşadı. Talât, Almanyanın yardımile ve Alman metodu ile, kelimenin Anglo - Sakson manasında memleketi asrî bir Devlet haline koymak isteyenler arasında idi. Bu onun, ihtimal, en büyük bir hatası idi. Büyük harp zuhur ettiği vakit, Talât, Sait Halim Paşanın sadrazam bulunduğu kabinede, dahiliye nazırı idi. (4 Şubat 1917) de Sait Halim Paşa kabinesinin istifası üzerine Talât, sadrazam oldu. 17 şubatta İstanbul Meb'usan Meclisinin bir celsesinde; Almanya ile olan ittifakı sonuna kadar devam ettirmek niyetinde olduğunu beyan etti.

Cemal Paşa dahi, erkânı harp zabiti olarak Pangaltı mektebi harbiyesinden neşet etti.

Talât ve Enver paşaların tavrü hareketleri soğuk ve çekingen idi. Cemal Paşa, ruhan şiddet taraftarı olduğu halde nazik ve hoş görünmek isterdi. O, (1914) senesinde Parise Osmanlı istikrazını yapmağa geldiği vakit kendisine Fransız dostu nazarile bakılmıştı.

Cemal paşa, (10 kânunusani 1914) te vuku bulan Babıali hadisesinden sonra İstanbul muhafızı tayin olundu. Daha sonra bahriye nazırı oldu.

Talât Paşa, İttihat ve Terakki Fırkasını tamamen temsil ederdi ve onun tarafından muzaheret olunurdu. Enver Paşa ile Cemal Paşa ise, İttihat ve Terakki Fırkası azasından oldukları halde parti ile o kadar münasebette bulunmazlardı. Talât Paşa ile iyi geçinmeyen Enver Paşanın, harbiye nazırı olduktan sonra, hakikatte, parti ile münasebette bulunacağı bir şey yoktu. Büyük harp esnasında istifaya davet edilmiş olan Enver Paşa, Almanla-

OKUMA TİRYAKİLİĞİ

Kâzım Nami.

Bizdeki her mecmua gibi (Teşvîr) da okunmamaktan sızlanıyor mu? Böyle bir sorğuya yer var mı, desenize. Okuma bilenler okumuyor; bilmiyenler öğrenmeğe yeltenmiyor. Eskiden böyle yapmaları doğru olabilirdi; çünkü yazılanları okuyup anliyabilmek her baba yiğitin harcı değildi. Onlar, ana dilden başka, çetrefil bir şeydi ki taş çatlasa anlaşılamazdı. Şimdi öyle değil. Her yazı yazan, kimin için yazdığını biliyor; istiyor ki yazdığını her kes okuyup anlasın. Bu günde istilâh paralamak kaygısına kapılanlar, kendini bilmiyenlerdir. Amma bir düşünürsek, halkın okumaya yeltenmemesinde bizim suçumuz olduğunu anlarız. Yemekten, içmekten vaz geçilir mi? Bu gün okumakta bunlar gibi olmuştur. Yemek içmek yapımızı besliyor, bizi yaşatıyorsa da okumak ta ruhumuzu besliyor; kafamızın azığıdır. Kim diyebilir ki bir köylü yurdunda geçen şeyleri bilmek istemez? Yer yüzünde olan biten işleri bile öğrenmek ister.

Bundan onbeş onaltı yıl önce, işim düştü de köylerde gezinmiye çıktım; köylülerimizle yarenlik ettim. Onların dilince konuştum. Sonraları yolu düştükçe köylülerle konuşmağı kaçırmadım. Gördüm ki sözlerimi sanki içiyorlar. Bir şey öğrenmek onları sevindiriyor. Bana dedilerdi ki " Efendi, senin gibi bizim dilimizle konuşan, bize iyiyi kötüyü anlatan kaç kişi var? Buralara gelenlerin

rın yardımile makamını muhafaza etmişti. Büyük ve farklı saiklerle hareket etmekte olan bu üç insan, ancak imparatorluğun geçirmekte olduğu müşküller karşısında bir araya gelmiş bulunuyorlardı. Bazı hürriyet taraftarlarına eski idareyi arattırmış olan İttihat ve Terakki Komitesinin nüfuz ve kudreti, onun memlekette tesisini gaye edindikleri meşrutî idare ile herhalde tezat teşkil ediyordu.

İttihatçı hareketinin liderleri her ne kadar Türkiyeyi harabînin kenarına kadar götürmüşlerse de bu hareketler bir yere kadar Türk halkında, ecnebi devletlerin nüfuz ve murakabesine terk ve ferağ ettikleri haklarının idrakini husule getirdi. Husule gelen fikir hareketleri dahi son büyük harp hadiselerinden sonra hemen ifadesini bulmuş olan millî hissi yükseltti.

çokluk dillerini anlamayız; gönüllerinin içindekini sezemeyiz. Bu bizden midir diye şaşarız. Biz de bilmediklerimizi öğrenmek isteriz Biz de, kendimize göre bilgiç olmağı dileriz . „

Köylü o gün doğru söylüyordu. Bir yol, eski yazıyı okumaktan ürküyordu: Sonra bin bir güçlük çekerek, analarından emdikleri sütler burunlarından gelerek o yazıyı öğrense bile, kendi dillerince okuyacak bir şey bulamıyordu. Bu gün öyle değil, yeni yazımızla okuma kolaylaştı. Amma yine köylünün okuyup yararlanabileceği neler var?

Köylüyü bir yana bırakalım. Mektep görmüş kişiler okuyorlar mı? Ne gezer. Onların okuya bileceği şeyler yok mu? İş bu sorğuya dayanınca, sanırım, birden bire „var„ diyemeyiz. Bakın bana: ben okumağı çok severim. Elime yazılı bir şey geçer geçmez okumağı kalkarım amma bakarım ki bu, benim istediğimi veremiyor; bırakıveririm, Okunacak başka şeyler ararım. Gazeteleri evirir çeviririm. Ne var? Benim kafamı besliyecek bir şey yok. İçimi titreten, gönlümü üzen, haydi haydi ara sıra, beni şevindiren bir kaçır dizimlik yazı. Bunlarda bitti mi, ne okuyacağım diye baş yorarım .

Sanırım her okuma bilen de aşağı yukarı benim gibidir; okuyup yararlanacak bir şey bulamaz. Hep bildiğim belki de benim bildiklerimden aşağı şeyler. Yeni bir şey yok. Adıysa bu gün öz yurdumda olsun, yeryüzünde olsun, öyle şeyler geçiyor, öyle işler yapıyor ki herbirini bana anlatsalar, can kulağıle dinlerim; öğrendiklerimi içime sindirmeğe çalışırım.

Okuma da bir tiryakiliktir; okumaya alışan kişi, onu bir daha bırakamaz. amma kimi şeylerin nasıl tiryakisi olduğumuzu bir düşünelim. Sen niçin kahve tiryakisisin? Onu bir yol içtin; tadı, çeşnisi hoşuna gitti. Bir, birdaha derken fincanları devirmeğe başladın. Nasıl tütün tiryakisi oldun? Tütünün kekre. acı, yakıcı tadı hoş olmadığı gibi ilk içenleri de bir bakıma hasta eder. Öyle iken bir yol tiryakisi olduk mu, bir çok kötülüklerini bile bile içip dururuz; çünkü alışırız; artık onsuz yapamayız. Öfkeli miyiz, haydi tütün. İçimiz mi sıkılıyor, yine tütün. Sanki onun dumanları arasında bütün öfkemiz, bütün sıkıntımız eriveriyor. Daha bunun gibi ne tiryakiliklerimiz var; hiç birinden vaz geçemeyiz. İşte okumayı da böyle bir tiryakilik kertesine getirebilmenin yolunu aramalıyız.

Hem okuma tiryakiliği öteki tiryakiliklerin hiç birine benze-
mez; hiç bir kötülüğü yoktur. Belki bir çok yararlığı vardır.

Tiryakiliğin başlangıcı görenektir. Kimse tütün içmeseydi,
kimse kahve içmeseydi. ne tütün, ne kahve tiryakisi bulunurdu.
Bunların hepsine babamızdan, anamızdan, komşumuzdan, arkada-
şımızdan görerek daha çocukluğumuzda başlamışızdır; günden
güne tiryaki olmuşuzdur.

Okuma tiryakiliği de görenekle başlayacaktır. Tütün, kahve
tiryakiliğini yaymak kimsenin düşüncesinden geçmez; ama okuma
tiryakiliğini yaymağı düşünmek hele bugün, bir yurt borcudur.
Bunu nasıl yapabiliriz? Nasıl herkesi okuma tiryakisi yapmağı
vara biliriz? Hah, işte, bu sorguların karşılıklarını aramalıyız .

Bana öyle geliyor ki yazı yazarlar, kendilerine « şunu biliyor,
bunu biliyor » denileceğini hiç düşünmemelidir; halkın neyi
okumak istediğini araştırmalıdır. Eski şeylere kimse yüz vermiyor
herkes yeni şey arıyor. Ona eski çağlardan mı söyleyeceksin ?
Söyleyeceğin geçmişten olsa ona yeni görünmelidir. Anlatabili-
yormuyum! Türklüğü ele alalım. « Ben Türküm » deyordum da
Türklüğün yer yüzünde en eski bir varlık olduğunu, her milletten
önce örenliği bulduğunu, bilgide bir çok milletlere örneklik ettiğini
yer yüzünün dört bucağında kendinden bir şey bıraktığını bilmi-
yordum, Bana bunları öğretirsen, öğretmenin yolunu bulabilirsen,
beni seni okumağı koşturmuş olursun .

Görülüyorki halkın okumamasındaki büyük suç bizimdir.
Herkes, kendi uyarına geleni okumak ister. Onu bulamazsa,
« Neye günümü yok edeyim? » diyerek başka şeyleri okumağı
kalkışmaz. Bizim en ön işimiz, özümüzü değil, okuyucularımızı
düşünmek, onların kafa ihtiyaçlarını arayıp bulmaktır. Bilgiçlik
taslamak isteyenleri, şimdi kimse beğenmiyor.

Okuma tiryakiliğini yapmak, sonra da görenek yaratmak işidir.
Anasını, babasını evinde, muallimini dersi dışında okumaz gören
çocuk okumağı yeltenir mi? Benim babam çok okurdu ben de
okur oldum. benim çocukluğum da bu günkü gibi okuma odaları da
yoktu. Öyle iken, gazetesi, mecmuası olan kahvelere dadanırdım,
ne yazık ki tavla, iskambil gibi oyunları da oralarda öğrenirdim.

Demek ki okumada da örnek gerektir. Bir bakınız, okuma

Bu günün şairi.

Sadık Hayri.

Bıktık bülbül sesinden, sevgi şarkılarından.
Her gönülden Ülkülü duyular bekliyoruz.
Şimdi söylenmelidir bu günden hem yarından.
Bu yurdun öz şanına uyular bekliyoruz.

Zorlu bir pazı bize elbet öğünü verir.
Beynimiz daha sağlam, daha dinç olmalıdır.
Dünkü şair bu günü anlatacak değildir.
Gözümüzde rüyalı düşünce solmalıdır.

İstiyoruz her kalem bize bir hamle versin.
Atılmağa hazırız çizeceği varışa.
Dünkü şair uyuttu, bu günkü damar gersin.
Yüz vermeyiz biz artık dil döküş bel sarışa

Yurdumun her bucağı canlı bir şiir bana.
Onun duyurduğunu hangi kalem başarır.
Bir zümrüt ovasına basıkça bir dağına.
Bakanın neşesinden saf gözleri yaşarır.

Bana sevgi verecek arık yurdum yetişir.
Diller inkılâp desin, öz yurdumdan söylesin.
Boş sözler, boş görüşler işsizlerin işidir.
Bekliyoruz: Şairim deyen böyleyim desin.

odasına girip çıkanlar gün günden artıyor mu? Artıyorsa orada örnek var; artmıyorsa hemen çaresine bakmalı, çünkü oraya gidenler, okumağa değer şeyler bulamıyorlar .

Kısacası okuma tiryakiliğini yaymak için, önce okuyucuya göre yazılmış yazıları çoğaltmak, sonrada bu yolla okuma örneğini koymaktır. Bunu yapacak gençleri arıyalım. Benim gibi yaşını başını almış olanlar, bu işi başaramazlar. Kocamış kurt sürüye saldıramaz; aklıktan ölmeğe katlanmalıdır. Gençlik böyle değildir. yazmanın yolunu bulacak, okuma tiryakiliğini yaratacak gençliktir. Siz ne dersiniz, sevgili okuyucularım ?

Terbiye :

AİLE TERBİYESİ

Mektep terbiyesinde ki rolü ve aileyi
Mektebe bağlamak.

A. Fazıl.

Bu günün ilim aleminde ve ileri memleketlerinde aile terbiyesinin kudreti tamamen anlaşılmış ve aile terbiyesine istinat etmeyen bir mektep terbiyesinin yaya kalacağına artık şüphe kalmamıştır. Bu hakikat daha ziyade Almanya, Avusturya, Fransa da ve diğer ileri Avrupa memleketleriyle Amerika'da çok takdir edilmiş olduğu için oralarda bu bahis üzerindeki neşriyat günden güne zenginlenmektedir. Bu sahada almanca eserlerin en mühimlerinden biri Viyana'lı Dr. Wilhelm Stekel'in " Bir Anneye Mektuplar - Briefe An Eine Mutter „ adlı eseridir. Bu kitap henüz yeni yeni müspet ilimler sahasına girmek isteyen ruhiyatın iki mühim şubesi olan psikanaliz ve ferdî ruhiyata istinaden yazılmış bir aile terbiyesi, kitabıdır. Müellif kitabına daha cazip bir şekil vermek için kendisini, çocuk terbiyesi hakkında sualer soran, bir annenin muhatabı farzediyor ve ona cevap veriyormuş gibi, terbiyevî fikirlerini ifade ediyor.

Bu eser çocuğun bedenî, ruhî, ve ahlâkî tekâmül safhalarının seyrinde, terbiyesinde âmil olan müessirleri ve bunlara karşı alınacak tedbirleri yeri düştükçe mevzuu bahsediyor. Zikredeceğimiz bir kaç cümle bu noktalara temas etmek ve çocuk terbiyesinin ne kadar evvelden başladığını göstermesi itibarile çok şayanı dikkattir.

(Bir çocuğun terbiyesi ta zevç ve zevce intihabından başlar. Zira bir doktor ve ruhiyatçı sıfatile uğraşarak bulduğum hakikat şudur: Sinirli çocuklar, saadetsiz izdivaçların mahsulüdür.)

Bir kaç sahife sonra: " Çocuğun terbiyesi hamileliğin ilk gününden başlar; kanınız çocuğu besler, ruhî kuvvetleriniz çocuk üzerinde müessir olur, tefekkür ve hissiyatınız çocuğa intikal eder.

" Keza hamilelerin görecekları çirkin ve fena şeylerin çocuğa intikal edip etmiyeceğini soruyorsunuz: Size tesir yapan her inti-

ban doğmamış yavrunuza da intikal edeceğini düşününüz: Sevin-
ciniz onun sevinci, ızdırabınız onun ızdırabı ve intibalarınız onun
intibalarıdır. İyi kitaplar. iyi müzik, heyecanlı bir manzume veya
söz, tabiatın ve güzelliklerin verdiği bedii zevk ve sevinç her
şekilde çocuğu güzel yapar. Hayatın büyük bir düşmanı vardır:
Bayağılık !... Kendinizi yükseltirseniz, çocuğunuzu da yükseltmiş
olursunuz. ”

Diğer bir mektupta :

“ İnsanın mukadderatı ilk yaşlarda tekarrür eder; Daha sonra
öğrenilecek bütün bilgiler ancak bu ilk intiba ve tecrübelerin
üzerinde yükselir; güneşli bir aile hayatı güneşli bir insan yaratır.
Saadet ve memnuniyet havası ruhi ahenkleri gayri kabili rüyet
dalgalar halinde çocuğa intikal ettirir. ” diyor, ve böylece müellif
çocuk terbiyesinin mebdeini aile hayatının ilk günlerine kadar
götürmüş oluyor.

Fakat biz Türkler çocuğun terbiyesinde müessir olan amilleri
çok daha eski zamanlara, ecdadın asırlardanberi nesilden nesile
birikip gelen mevrusatında ve müktesebatında, buluyoruz. Bunu
bütün belâgatile, büyük Gazi'nin : “ Muhtaç olduğun kudret, da-
marlarındaki âsil kanda mevcuttur. ” Cümlesinde görüyoruz.

Günün hemen her saatindeki müşahedelerimiz de bize ailenin
ve aile terbiyesinin çocuk üzerindeki tesirlerini teyit etmektedir:
Meselâ, sevgi ve şefkatini 40—60 talebeye paylaştıran bir muallimin
çocuk üzerindeki tesirile, sevgisini yalnız iki üç çocuğuna
hasreden bir anne veya babanın çocuk üzerindeki tesirleri müsavi
olabilir mi ? Bunun neticesidir ki mektepte çocukların nevaziş
ihtiyacı evdekinden çok daha fazla artmıştır. Hemen bütün talebe
muallimin ufak bir iltifatına nail olmak için canatarlar.

Çok mühim ve hayatî bir mesele de bilhassa bülûğ devresinde
kendini gösterir. Kız veya erkek çocuk bu devrede hemen bütün
otoriteye karşı isyankârdır. Bu isyan, çocuğun geçirdiği bedenî,
ruhi ve hasseten cinsî buhranın neticesi olmakla beraber, aynı-
zamanda mekteple, geri zihniyette bir aile terbiyesinin zıt telâk-
kileri karşısında fikri teşevvüşün bir delilidir. Cahil ailenin vustai
telâkkileri, mektebin sebep ve netice münasebetlerine dayanan
bilgi ve telâkkileri karşısında çok muhtemeldir ki çocuk kendi-

sinden istifade edilemeyecek bir hale gelsin.

İşte bu muhtelif amiller ve daha sonra öğrenilecek bilgilerin
ilk intiba ve tecrübelerin üzerinde yükseleceği bakımından çocuk
zekâ ve seciyesini teşkil hususunda mekteple aile elele verdiği
gün muvaffakiyet çok daha fazla olacaktır.

Acaba mekteplerle ailelerin temaslarını nasıl temin edeceğiz?

Maarif Vekâleti Millî Talim ve Terbiye dairesinin bir tamimini
esas tutarak bu hususu üç noktada tophyabiliriz :

1) Ailelerle içtimaî ve samimî münasebetler temin etmek.

Ailelerle münasebetler temin etmek için muhtelif zaman ve
fırsatlar vardır.

A) Çocuğunu mektebe ilk getiren ebeveynden çocuk hakkında
kısa da olsa bir kısım malûmat almak ve çocuğun müstakbel
vaziyeti hakkında beraber çılışılacağını ebeveyne ifham etmek.
Bu hareketin ebeveyn üzerinde çok iyi bir tesir yapacağını kuv-
vetle ümit edebiliriz. Çünkü çocuğunu mektebe teslim etmekle
bütün vazife ve çocuk üzerindeki rollerinin ve mes'uliyetlerin
kalktığına kani olan ebeveyn ikaz edilmiş ve bir çok noktalara
dikkati celbedilmiş olacaktır.

Bundan başka ilk temaslarda münasip fırsatlarda muallim ebe-
veyne tanışmalı ve şifahen görüşmelidir. Daha sonra tahriren
görüşmek imkânı bu suretle hazırlanmış olur.

B) Herhangi bir vesile ile mektebe gelen ebeveyne hüsnü
kabul göstererek çocuklarının işlerini, mektebin yaptıklarını ve
daha neler yapmak istediğini anlatmak ve onları mektebe ısındır-
mağa, mekteple alâkadar etmeğe çalışmak.

C) Müsamere, sergi, konser..... münasebetlerle velileri mek-
tebe çağırarak.

Ç) Bayram, kaza, vefat, düğün..... münasebetlerle aileleri
ziyaret ve ailelere karşı alâka göstermek, ve dostluk tesis etmek.

2) Aileyi tenvir ve irşat :

Mektebe zaman zaman bir kısım ebeveyni davet edip toplu
yahut hususî şekilde aşağıdaki mevzular üzerinde görüşme veya
konferanslar yapılabilir.

A) Çocuk bakımı, çocuk hıfzıssıhhası, çocuk terbiyesi, mekte-
bin gayesi, mektebin verdiği ve vermek istediği bilgi ve itiyatlar.

Memleket tetkikleri :

Üç Türk Mimar ve Eserleri 3 - Çoban B.

Süleyman Hilmi.

11 inci sayıdan devam (1)

Mimar Çoban Bey ismine Vilâyetimiz içinde Sandıklı kalesine ait kitabede tesadüf ediyoruz. Sandıklı kalesi kasabanın şimal kenarında büyük bir hüyükten, bir toprak yığınının ibarettir. Söylendiğine göre bu kale (Hisar) hüyük üzerine yapılmış iç içe

B) Çocuk evde nasıl çalıştırılmalı, bunun için lâzım olan vasıtalar, evde verilecek itiyatlar.

C) Çocuğun sıhhati, uykusu, yiyeceği, geyeceği, temizliğine ne suretle ihtimam edileceği.

Ç) Çocuğun devamsızlığının sebepleri ve alınacak tedbirler.

D) Çocuğun mektepte muvaffakiyeti, muvaffakiyetsizliği, sebepleri, izale çareleri.

E) Çocuğun mektepte tavır ve vaziyeti, dikkati celbeden noktalar, alınan tedbirler, evin alacağı tedbirler.

F) Çocuğun en bariz istidatları, ilkmektepten sonra takip edilecek yol.

G) Mektepteki Himaye heyetinin faaliyet ve vazifeleri.

Ebeveyni böylece şifahen tenvire çalışıldığı gibi gazete, mecmua, kitap ve risale neşriyatı ile de tenvire çalışmak.

3) Evle mektebin teşriki mesaisi :

A) Çocuk hakkında aileden bilgi almak.

B) Mektebin takip ettiği usuller ve almış olduğu tedbirler üzerinde anlaşmak, ebeveynin vukubulacak şikâyetlerini dinlemek ve müdavelei efkârda bulunmak.

C) Çocuğun evdeki hayatını tetkik ve çalışma tarzını islâh etmek için çocuğun ev hayatını yerinde müşahede ve tetkik etmek.

Aile terbiyesinin ehemmiyet ve rolünü gördükten sonra bilhassa bizim bu hususta ne kadar çok gayret göstermek mecburiyetinde olduğumuz kendiliğinden meydana çıkar. Bu hususta mensup olduğu dini yaymak için Eskimolar diyarında büyük bir ferâgatle çalışan misyonerler bize bir örnek olabilirler.

Müracaat edilen eserler :

Briefe An Eine Mutter Dr. W. Stekel
Mektep ve aile Terbiye 16 R. Nafiz Bf.
Tamimler » » Vf. V.

üç kat surdan ibaret imiş. Şimdi bu surlardan en yukarıda ancak sekiz on metrelik bir parça kalmıştır. Evvelce şüphesiz kapıları, surları ve burçları ile mühim bir mimarî eser idi. Sandıklı'ad da bilen ihtiyarların anlattığına göre kale kapısı hisarın kasaba tarafında yani cenup yüzünde imiş. Divarlar ve kapı yıkıla yıkıla bir kaç parça surdan başka bir şey kalmamıştır. Kale kapısı üzerinde iken kapı yıkılınca Hisar civarında bir çeşmeye (Çavuş çeşmesine) getirilip yan dikmelere konan kitabe çok mühim bir vesikadır. İki büyük parça mermer üzerine kalın sülüs ile iki satır Arapça yazılmış olan kitabe şöyledir:

Sandıklı hisarının uzaktan görünüşü

- 1 - Ammere hazel-kal'atül-mübareke harresehal-lahü-teâla bi-emrül-emi-rül-ecelül-kebir essulanül-Germiyaniye Çelebi-i âzam azzemal-lahü kadereho hüve eşrefül-
- 2 - emirül-muazzam vel-mevlel-âzam Husamüddünya ve-ddin Yakup bin Umur etâla-lahu bekahü fi yevmül-Ahat min Cemaziyel-ula sene'ham-se ve işrine ve seb'a mie mimaruha Çoban [1]

Bu kitabeye göre Mimar Çoban Bey Sandıklı kalesini Germiyan sultanı Büyük Çelebi Hüsamüddin Yakup bin Umur Beyin emriyle Hicrî 725 ve Milâdî 1324 de yapmıştır. [2]

Mimar Çoban Beyin başka nerelerde eserleri vardır, hayatı

ÇEKİRGE SUYU

Bu haşereleri kıran kuş efsanesi

Namdar Rahmi.

ÖN SÖZ :

Onsekiz yıl oluyor, Dünya savaşının kızıştığı sıralarda Anadolu'nun bazı yerlerine olduğu gibi Afyona da bir afet akın etmişti. Zaman zaman gök yüzü kara bulutlarla örtülüyor, güneş görünmez oluyordu. korku ve hayret içinde kalan Halk arasında bu haber yayıldı : Çekirge akını :

Bu haşereler hemen tarlalara tohumlarını bırakmışlardı . İlk bahar gelince hemen mahallî bir seferberlik ilân edildi Dükkânlar kapatıldı bütün şehir Halkı kırlara çıktılar. Biz de talebemizle çekirge gazasına karıştık. Acı günlerin bile tatlı hatıraları oluyor. Ders odalarının sıkıcı havasından kurtuldukları için pek neşeli olan çocuklarımızla sabahtan akşama kadar kırların açık havasında tarlalarda henüz harekete gelmiş olan çekirge yavrularını kırmakla uğraşıyorduk. Yorulduğumuz zaman bir mola vererek dinleniyor, marşlar söyliyerek türküler çağırarak kırları şenlendiriyorduk. Her takım akşama kadar sayısız çekirge kırıyor, fakat nufusu bizim bildiğimiz rakamlarla ifade edilemeyen bu zararlı mahlûklardan yine hemen bir şey eksilmemiş gibiydi. Nihayet o zamanın büyükleri en son tedbirlere baş vurmaya mecburiyetinde kaldılar. Memleket Şehlerinden dervişlerinden bir heyet seçildi . Bunlar

neden ibarettir, bunları bilmiyoruz. Osmanlı devrinde olduğu gibi mimar, şâir, hattat, âlim ve müelliflerin hayatı hakkında bu devirde tezkereler yapılmadığından malûmat bulmak mümkün değildir.

= Son =

(1) Bu kitabe hakkında Balıkesir Meb'usu İsmail Hakkı Bey üstadımızın Kitabeler ve Kütahya şehri tarihlerinde tetkikleri iştirar etmiştir.

(2) Kitabeye bizim verdiğimiz mânaya göre Germiyan oğullarının henüz lâyıki derecede isabetli bir silsilenamesinin yapılamadığı muhakkaktır. Kitabede okunamayan veya yanlış görülen yerleri de kalmamıştır.

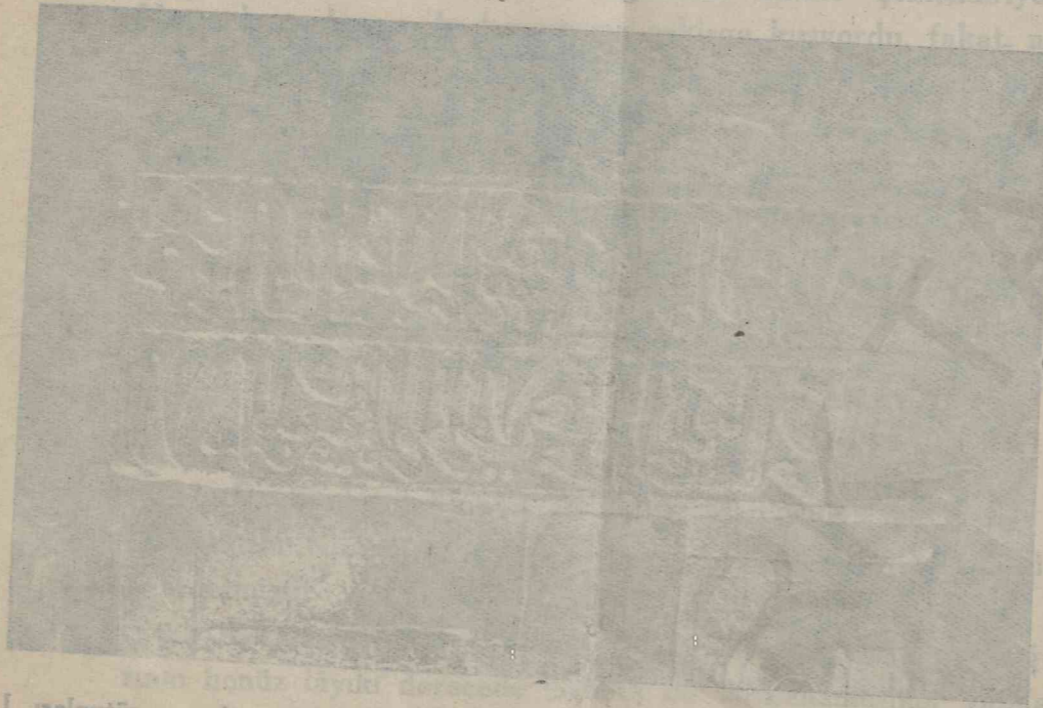

Sandıklı kalesi kitabesi [Şimdi Hisar civarında Çavuş çeşmesi yan sütunları.]
Mimar Çoban Beyin ismini ihtiva eder.

ÇEKİRGE SUTU

Bu basiretle anan kış efsanesi

Mimar Çoban Bey'in tamini ihtiva eden...
Şimdi Hırvatistan'da Çavuş Çobani'nin anıtıdır.
[Şimdi Hırvatistan'da Çavuş Çobani'nin anıtıdır.]

(Mısırı) tekyesinden kalktılar bütün şehir Halkı, Resmî makamlar, mektepler. . . hepsi de Dinî merasimle bunları uğurladılar, bu dervişler galiba Kırşehir'i'ne giderek oradan (Sığircık suyu) getireceklerdi. Bu su gelince memlekete sığircık kuşları akın edecek ve bu çekirgeleri kıracaktı.

Kuşlar bu suyun kokusunu almış olacaklar ki daha bizim dervişler gelmeden akın etmeğe başlamışlardı. Fakat bu, yine Halk arasında bu ortazaman an'anasının tesirine atfedildi. Gönderilen heyet yine aynı merasimle, tekbirler, dualarla karşılandı.

Ben o zaman talebeme müspet fikirleri telkin etmek isterdim. Bir gün sınıfta bu an'ana mucizesinin hikmetini soran çocuklara "Sevki tabii", hakkında izahat verdim. Halbuki benim bu izahatım o gün mutat veçhile öğle namazını kıldırdıktan sonra talebeye bu vesile ile vaz ve nasihat yapan mektep müdürünün Teolojik izahatına pek aykırı düşmüş imiş.

Aradan " 18 " yıl geçti, o gün birlikte çekirge gazası yaptığımız çocuklar bu gün aziz Cumhuriyetin en nurlu ve en imanlı gençleri oldular. Memleketin irfan ve idaresini ellerinde tutuyorlar. Meşhur Fransız müsteşrikalrından müsyü J. Deny' nin " Jurnal aziyatik " te yapmış olduğu bir etüdü Türkçeye cevirecek o günlerin hatırasını tekrar yaşatmak için o gençlere armağan ediyorum .
N. R.

**

En eski Osmanlı tarihçilerinin aldıkları şekilde İstanbulun kuruluşu rivayetinin ihtiva ettiği hikâyeler arasında bir tanesi vardır ki onda çekirgeler mühim bir rol oynamaktadır, işte onun bir hulâsası :

(Bizans) in banisi olan Medyan oğlu Yanko büyük bir kilise inşa etti ki orada bin hücre içinde (7000) rahip eğleşiyordu münasebeti aşağıda anlatıldığı veçhile, bunlar zeytinle geçiniyorlardı.

Büyük mabedin şöhretine tutularak İstanbul'a gelen ve tılsım yapmaktaki hüner ve mehareti göstermek istiyen Mağrip şehir bazı (Rukiya) [Arapça sihir manasına gelen Rukiye kelimesinin değişmiş şekli (1)] altından ağzında bir zeytin tanesi tutan

(1) Gaadefroy — Demembynes tarafından yapılmış bir izahatır; fasih şeklinde Rukiye kelimesi aynı zamanda bir çok müslüman kadınlarının da ismidir bundan başka.....

bir sığırcık kuşu yaptı ve onu elmaslarla süsledikten sonra meşhur kilsenin kubbesinin yukarısına koydu. Bundan sonra yüz kumkuma ile (2) Mücehhez olarak Isfehan mıntakasında bulunan "Sığırcık pınarı" namındaki bir kaynaktan bu kuşları celp etmek hassasına malik bir nevi su almağa gitti. Herbirisi bu sudan 500 dirhem alan bu şişeler kilisede zincirlerle asıldı. Rukya her sene kırk gün süren zeytin mevsimlerinde altından yapmış olduğu sığırcık kuşunun boynuna yine altından tılsımlı sözler nakşedilmiş bir kitabe takıyordu. Bunun üzerine (her şişe için beş adet olmak üzere) 500 sığırcık sürüsü zeytin ağaçları yetişen yerlere yayılıyorlar ve oralarda gağalarında birer ve pençelerinde de birer olmak üzere her birisi üçer zeytin tanesile dönüyor ve onları altından mamul sığırcığın üzerine atıyorlardı. Sonra kitabe kaldırılıyor ve bu toplanan zeytinler gelecek mevsime kadar rahiplerin yaşamasına yaravordu. (3)

Bu efsane başlıca iki mevzuun terkiibinin neticesidir:

1 — Zeytinli sığırcık;

2 — Çekirge pınarı.

Birinci mevzu Arap müellifleri tarafından çokca alınmıştır ve esas itibarile şundan ibarettir: Romada bakırdan bir ağacın veya diğer bazı nakillere göre yüksek bir sütunun üzerine yine bakırdan Savdâniyye veya Sûdâniyye veyahut da Zurzûr denilen (Damiri ve ona istinaden diğer bazı müellifler bunların hep aynı kuş olduğunu iddia ediyorlar) bir kuş kondurulmuştur.

Bazı müelliflere göre bu kuşun boğazında tılsımlı bir kitabe vardır ve biri gağasında ikisi de pençelerinde olmak üzere üç zeytin tanesi tutmaktadır. Bu kuş (gağasının çukurundan geçen rüzgâr sebebiyle) bağırdığı veya ısılık çaldığı zaman kendi cinsinden

Sonu var

(Yanko bin Medyon) ismine gelince. (M. Wittek) pek mahirane bir surette Bunun (Nikomedyan) kelimesinden bozulmuş olduğunu gösteriyor.

(2) Zamanımızda, Türkçede kumkuma, küçük yuvarlak mürekkep şişesi manasına gelir.

(3) Bu, efsane hulasa olarak " Tevârihi Âli Osman " Künh-ütahbar (C: V] — 1 inci kısım, Sa: 270) inde, Hoca Sadettinin " Tacütteverih " (C: 1 — S: 444) dinde de vardır.

EVİMİZİN

İki Yıllık İşleri.

19 Şubat. Halkevlerinin açılışının ikinci yıl dönümünü yaşıyoruz. Bu vesile ile evimizin genç reisinin heyecanlı ve değerli çalışması, yüksek Fırkamızın kıymetli yardımlarile iki yılda başlanan ve başarılan işleri kısaca yazacağız.

İdare heyeti :

Ev idare heyeti, mutat içtimalarını muntazaman yaptı. Komitelerin çalışma programlarını tetkik ve tasdik ederek her şubenin ihtiyaçlarını temin etti.

Bu sene evin arka tarafında büyük bir sahne yapılmaktadır. Mevcut salon, toplantılarda halkı almadığından bu ihtiyaç herşeyden üstün görülmüş ve bütçenin mühim bir kısmı buna tahsis edilmiştir. Evimizin aza sayısı 13 ü hanım olmak üzere 545 i bulmuştur.

Dil, edebiyat, tarih şubesinde :

Bu şube, Türk dili tetkik cemiyetini de teşkil ederek bütün Vilâyetin derleme ocaklarından gelen sözleri tasnif etmiş, kendisi de derlediği sözleri bunlara ilâve ederek 5000 e yakın toplanan kelimelerden 2176 sı T. D. T. C. ne gönderilmiştir. T. D. T. C. tarafından açılan anketlere Vilâyetin bütün ocaklarından verilen 950 liste de birleştirilip cemiyete yollanmıştır.

Dil kurultayının içtimaı sıralarında şube münakaşalı konferanslar tertip ederek halka dil inkılâbımızın hedefini yaymıştır. Şube, Taşpınar mecmuasını her ayın 19 zunda muntazaman çıkardı. Cümhuriyetin onuncu yıl dönümü, Afyon'un kurtuluşu gibi müstesna günlerde Taşpınar ayrı sayı halinde neşredildi.

Taşpınar, neşriyatı arasında üç mühim eser vermiştir: Bunlar büyük Meb'usumuz Ali beyefendinin İngilizceden çevirdiği " Türk milli mefkûresi " , " Türkler ve Avrupa " ile yine Meb'uslarımızdan Haydar beyefendinin " Terbiye ve Sosyoloji " isimli eserleridir.

Evimiz bu eserleri yakında kitap halinde de verecektir.

Mahallî ve tarihî araştırmalara inkişaflı bir şekilde devam ediliyor: Muhitimizde eskiden oturan Hititlerin, Firijyalıların, Selçuk Türkleri.

nin eserleri ve vesikaları toplanmaktadır. Tarih tetkiklerine devam eden Müze müdürü Süleyman bey tarafından bir Afyon tarihi hazırlanmış ve birde (Afyon Coğrafyası) hazırlanmakta bulunmuştur.

Millî savaşa Afyon'un hareket ve çalışmasını da eser ve vesikalarla tespit için bir anket hazırlanmıştır.

Dil şubesi ayrıca bir çok destan, koşma, mani, atasözlerini toplamıştır.

Afyon'da yaşamış belli başlı bir şahsiyet olan halk şairlerinden (Deli Bekirin) eserleri toplanmış, hayatı tespit edilmeğe çalışılmıştır.

Kütüphane ve neşriyat şubesinde :

Evimizin okuma ve okutma hususunda aldığı tedbirlerin meyvesini, aşağıdaki rakamlar gösterecektir.

Bir taraftan Fırka Umumî kâtipliği yüksek makamından, diğer taraftan muhtelif zevattan ve bilhassa muhterem Meb'usumuz Ali beyefendinin kendi kütüphanelerinden hediye ettikleri kıymetli kitaplara Halkevi kütüphanesi 600 ze yakın kitap tedarik etmiştir.

Halkevinin okuma salonu çok müsaittir. Şehir kütüphanesi buraya nakledilmiş ve Ev kütüphanesinin mevcudile birlikte 4300 eser okuyucuların istifadelerine konulmuştur. Bir arı kovanı gibi işliyen kütüphaneye yalnız bu sene için 14568 okuyucu gelmiştir.

Kütüphane ve Neşriyat şubesi dahilî istikraz için tertip edilen vecizeleri propağanda etmiş, bunları bastırarak neşretmiştir. Muhtelif zamanlarda konferans mevzularını, halkın alâkasını yükselten afişler, Halkevinin mesaisine dair Broşürler çıkarılmıştır.

Şube, Afyon tarihine ait hazırlanan eserlerin neşrini temin etmeğe çalışmakta ve muhtelif zevatı eser hazırlamak ve neşretmek için teşvik etmektedir.

İçtimaî yardım şubesi :

Bu şube iki yıl içinde görülen lüzum üzerine istanbula on hasta göndermiş ve fakir halkı pazar ve pazartesi günleri Halkevinin hususî dairesinde parasız muayene ettirmiştir. Köylüler ve halktan mühtaçların ilâçları da mümkün olduğu nisbette temin edilmiştir.

Şube, kimsesiz bulunan iki talebeye yardım ederek masraflarını temin etmiş ve okumalarına devam ettirmiştir. Memlekette bulu-

nan Hilâliahmer, Himayei etfal, Fukaraya yardım cemiyetleriyle teşrik mesai etmiştir.

Tifus, Menenjit, Verem, Trahom gibi mühlik hastalıklar hakkında kıymetli Doktorlarımıza konferanslar verdirmiş ve bir sıhhi konferanslar serisi hazırlamıştır ki bunlar, muayyen günlerde verilmektedir.

Şube işsiz vatandaşlara iş bulmakta, işlerini görmekte bilgisi olmıyan vatandaşlara da işlerinin sonlanması için yol göstermektedir.

Halk dersaneleri ve kurslar şubesinde :

Tahsili az olanlara hayatı ve muhiti tanıtmak üzere bir yetiştirme programı hazırlanarak „ Vatandaşlara hayat ve yurt bilgisi „ mevzuu üzsrinde ders halinde konferanslar verilmiştir. Şehirde ihtiyaca kâfi millet mektepleri mevcut olduğundan şube ayrı bir dersane açmamış yalnız bir Fransızca kursu açmıştır.

Şube millî günlerde milletçe bir ağızdan okunması lâzım gelen İstiklâl ve Cümhuriyetin onuncu yılı marşlarını bir kurs açarak notalarıyla bir çok gençlere öğretmiştir.

Yeni ölçüler kursu :

İki seneden beri iki kurs açılarak herkesin anlayabileceği bir tarzda, Lise riyaziye hocası Fehmi bey tarafından yeni ölçüler ve tartılar hakkında dersler ve konferanslar verilmiştir. Yüzlerce vatandaş yeni ölçülere bu suretle kolaylıkla hazırlanmışlardır.

Temsil Şubesinde:

Halkevi bu şubenin tam manasile bir faaliyet göstermesini en mühim noktalardan biri sayarak evvelâ bu şubeye en zarurî ihtiyaç olan sahneyi yaptıрмаğa başlamıştır. Sahnesizliğe rağmen kolordu sineması, Dumlupınar mektebi, Maarif sineması gibi sahneleri olan mahallerde Mete, Uyanış, Gömdüğüm o cihan, akından bir parça..... gibi eserleri temsil etmiştir.

Güzel Sanatlarda:

Bu şubemizin faaliyeti iki sene içinde öğünecek derecede inkişaf etti. Geçen yıl musiki meraklılarından mürekkep bir kalabalık „ Halk musiki evi „ namile bir yurt kurdular, Muhtelif vesilelerle halk şarkılarının ölmez ve aşınmaz nağmelerini dinletti-

ler. Bu yıl şubenin musiki mesaisi ikiye ayrıldı. Bir kısmı halk şarkılarını derlemek, toplamakla, bir kısmı da modern musıkı ile uğraşıyorlar.

Şubenin mimarî kolu da şehirde mıkdarı ikiyüzü bulan divarcı, taşçı, doğramacı, sıvacı, yapıcı gibi esnafı bir araya tophıyarak onlara mimarî tekniği hakkında tenvir ve rehberlik ediyor.

Spor:

İşte Halkevinin yoktan yarattığı bir büyük varlık.

Şube kurulduğu zaman dağılmak üzere bulunan, Uşak mıntakasına bağlı bir kulüp vardı. Spor şubesi evvelâ bunu kuvvetlendirdi. Sonra Kocatepe atlı bir kulüp açtı.

Sporcularımız Uşak ve Akşehirde giderek musabakalar yaptılar. Bu ziyaretlerden birincisi halk seyahati mahiyetinde idi. Buradan büyük bir kafiye ile Uşağa gidildi. Uşaklılar da Afyona geldiler.

Şube faaliyetini az zamanda kazalarada yaydı Dinar'da altınova kulübünü dağılmaktan kurtardı. Sandıklı'da gençleri teşvik ederek "bir Sandıklı Spor" kulübü teşkil ettirdi. Şuhut nahiyesinde, Bolvadin ve Emirdağ'ında da birer kulüp açtırdı. Evimizin spor şubesi bugün futbol, voleybol, bisiklet, avcılık ve atletizmle meşgul olmaktadır.

Yıl içinde evimizin mesaisile yakından alâkadar olan Ali beyfendi ile T. İ. C. I. reisi Erzurum meb'usu Aziz beyfendi şehrimizi şereflendirdiler. Spor çalışmalarını takdir, buyurarak. Bir "İdman mıntakası tesisi" lüzumunu tasvip buyurdular. Bu suretle Afyon'da bir mıntaka da kurulmuş oldu.

Halkevi şehir stadı için hararetle bir faaliyetle çalışmağa devam etmektedir. Yakında spor sahası bu çalışmalarla bir stad halini alacaktır. Ev bu iş için 1000 lira hazırlamıştır.

Müze ve Sergiler Şubesi:

Bu şube geçen yıl tasarruf cemiyeti ile birlikte bir "yerli mallar sergisi", açmıştır. Bu sene şehirdeki âbideleri tesbit etmiş, bunlardan tamiri icap edenleri tamir ettirmiş ve hüsnü muhafazaları için tedbir almıştır.

Vlâyet dahilindeki eski eserler hakkında konferanslar da tertip etmiştir.

Cumhuriyetin onuncu yılı vesilesile on yıllık inkişafı gösterir bir sergi tertip edilmiştir.

Şehirdeki asârı atika deposu şubenin de yardımlarının inzima-mile "Müze", halini almış ve Cumhuriyet bayramında açılma resmi yapılmıştır. Müzede bir inkilâp ve etnoğrafya kısımları da teşkil edilmeğe çalışılıyor.

Şube, muhitimizdeki Firiyya, Hitit ve Selçuk eserlerine dair bir albom vücade getirmiştir. Bu albomlardan birisi Gazi Hazretlerinin son Afyonu teşriflerinde müşarühîlêyh Hazretlerine takdim edilmiştir.

Köycüler Şubesi:

Köylerimizle çok yakından samimî temaslar yapılmaktadır. Haftada bir gün "Köy gecesi" yaşılmaktadır.

Bu gecelerde; köylülerimizin günlük ihtiyaçları, toprak ve ekin işleri memleket ve hayat bigileri, yaşayış tarzları ve bilhassa Cumhuriyet, Halkçılık ve Milliyetçilik ve Hükümet işleri üzerinde açık konuşmalar, öğretiler yapılmış ve yapılmaktadır.

Şehrin pazarı olan, haftanın pazartesi günlerinde Helkevimizde bir doktor arhadaş tarafından fakir köylülerimiz parasız muayene edilmektedir.

Şehit ve asker ailelerinden müracaat edenlerin resmî işleri takip edilmektedir.

Köylerimizi yerinde görmek ve tanışıklığı artırmak gayesile muhtelif köy gezintileri yapılmıştır.

Köylerimizde bayrağımıza karşı sevgi ve saygı hislerini pekleştirmek yolunda telkinlerde bulunulmuş ve bazı köylerimizde bayrak çekme merasimi yapılmıştır.

Bu uğurda umumiyetle her köye ikişer bayrak temin edilerek dağıtılmıştır. Cumhuriyet bayramında civar köyler davet edilerek yapılan tezahurata topluca iştirak edilmiş, Millî kıyafetlerle cirit ve zeybek oyunları yapılmış ve Halkevi tarafından verilen temsil ve müsamerelerde Cumhuriyetimizin feyizli ve verimli neticeleri mevzuu üzerinde söylenen sözler dinletilmiştir.

Her cuma ve millî günlerimizde (Bayrak çekilmesi lâzım gelen günler) her köye bir liste halinde verilmiş ve kendilerine eyice anlatılmıştır.

Bu gün her köyde ihtiyar, genç kadın ve erkek bütün köy halkı bir arada olduğu halde köy meydanlarına dikilen milli rengimizle buyanmış direklere bayrak çekme ve indirme merasimi yapılmaktadır.

Şubemiz Taşpınar mecmuasında bir köylü kısmı bulunması için tedbir almıştır. Bu kısımda köylülerin kolaylıkla anlayacağı bir şekilde Sıhhat, Ziraat, Tasarruf, Yurtbilgisi, Hayvan hastalıkları Köy mimarisi, köy, hamamı, köy doktoru..... ilaahir... mevzular üzerinde yazılar hazırlıyacaktır.

Konferanslar:

Gerek Halkevi tarafından, gerek evimizin muhtelif şubeleri tarafından iki yıl içinde 62 konferans tertip edilmiştir. Bu konferanslardan 23 ü vatandaşların düşündüklerini söylemeleri düşünceleri münakaşalı olmuş ve pek cazip bir şekilde devam etmiştir.

Konferanslar, alâkanın daimi ola bilmesi için muhtelif halk şüirleri, konserlerle tezyin edilmiştir. Çok zamanlar salonumuz dinleyicileri almıyacak kadar konferanslar kalabalık olmuştur.

Fevkalade Toplantılar:

Halkevi milli ve müstesna günlerde umumî heyecanın kaynağı olmuş; Cümhuriyet bayramı, Zafer bayramı, Afyonun kurtuluş günü, Evlerin açılış günleri gibi günlerde binlerce halkın kaynaştığı bir yuva halini almıştır.

Bunlardan başka muhtelif esnaf ve hayır cemiyetlerle 'Sanayi teşekküllerinin teşkilâtlandırılması işleriyle neticelenen mühim toplantılar yapılmıştır.

Bu yıl içinde alâkadar zevatla birlikte, Diyanet işleriyle meşgul olanlar Türkçe ezan, kamet, ve hutbe hakkında muhtelif hasbuhallerle tenvir edilmişlerdir.

Evimiz, iki yıl içinde büyük gayelerin tahakuku için başladığı işler, attığı adımlarda C. H. F. sınıfın esaslarını ve Halkevleri talimatnamesini düstur ediumiş ve büyük Şefin açtığı yolda yürümeyi kendine heyecanlı ve zevkli bir ülkü bilmiştir. İkinci on yıl kültür ocaklarının daha mühim vazifeler karşısında bulunduğu bir devredir. Biz bu devreye hızımız daha artarak, mühim vazifelerimizi daha büyük heyecanlarla başaracağımız inanile giriyoruz.

Halkevinde verilen bir konferansı dinleyenlerden bir köşe.

Halkevi okuma salonunda kitap okuyanlardan bir köşe.

Sporcularımız bir maçtan evvel.

Sporelaimiz bir meclis evvel.

Halkévinde verilen bir konferansı dinleyenlerden bir köşe.

Halkevi okuma salonunda kitap okuyanlardan bir köşe.

Halkovind...
...an dincyulerden bir köşe.

Halkovi okuma salonunda kitap okuyuşlarından bir köşe.

10
Kuruş.